

Kvinnan som sa sanningen till kungar och påvar

Berättelse

Birgitta föddes omkring år 1303 i en rik adelsfamilj i Uppland. Redan som barn berättade hon att hon såg syner, alltså bilder som hon menade kom från Gud. Som ung gifte hon sig med Ulf Gudmarsson, och tillsammans fick de åtta barn. En av döttrarna, Katarina, blev senare en känd person i Vadstena.

I många år levde Birgitta som en vanlig adelskvinna. Hon skötte ett stort hushåll och var en tid med vid kungens hov. Men hennes liv förändrades helt när Ulf dog, troligen år 1344. Då bestämde hon sig för att ge sitt liv åt tron. Hon flyttade till området kring Alvastra kloster och levde enkelt, med bön och fasta.

Synerna fortsatte, och nu skrev hon ner dem. I sina uppenbarelser, som senare samlades i boken "Himmelska uppenbarelser", beskrev hon vad hon menade att Gud ville. Det ovanliga var att hon inte bara talade om bön. Hon kritiserade också mäktiga män. Hon skrev till kungar och påvar och sa att de levde fel och borde ändra sig, vilket var mycket modigt för en kvinna på den tiden.

År 1349 reste Birgitta till Rom. Det var en lång och farlig resa. Hon ville få påvens tillåtelse att starta en ny klosterorden, och hon ville att påven, som då bodde i Frankrike, skulle flytta tillbaka till Rom. Trots att många inte lyssnade gav hon aldrig upp. Hon stannade i Rom resten av livet och reste även på pilgrimsfärd ända till Jerusalem.

Birgitta dog i Rom den 23 juli 1373. Hennes kropp fördes sedan hem till Sverige och begravdes i Vadstena, där hennes orden byggde ett kloster som invigdes 1384. År 1391 förklarades hon som helgon av påven, vilket gjorde henne till Sveriges mest kända helgon. Än i dag räknas hon som ett av Europas skyddshelgon, och hennes mod att säga sin mening minns vi fortfarande.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
adelsfamilj	en rik och fin familj med hög ställning i samhället
syner	bilder man ser inom sig, som man tror kommer från Gud
hushåll	allt arbete och alla människor i ett stort hem
hov	platsen och människorna runt en kung
fasta	att låta bli att äta under en viss tid, av religiösa skäl
uppenbarelser	budskap som man menar kommer direkt från Gud
kritisera	säga att något är fel eller dåligt
påve	den högsta ledaren i den katolska kyrkan
klosterorden	en grupp människor som lever tillsammans för sin tro

ORD	FÖRKLARING
pilgrimsfärd	en lång resa till en helig plats
helgon	en mycket helig person som kyrkan hedrar efter döden
skyddshelgon	ett helgon som ses som beskyddare för ett land eller område

Läsförståelsefrågor

1. Vad är huvudbudskapet i texten?
 1. Birgitta var en kvinna som vågade säga sin mening till de mäktiga.
 2. Birgitta var en rik adelskvinna som gillade att resa.
 3. Birgitta byggde ett kloster i Frankrike.
2. Varför förändrades Birgittas liv helt?
 1. Eftersom hon blev sjuk.
 2. Eftersom hennes man dog.
 3. Eftersom kungen bad henne lämna hovet.
3. Vad ville Birgitta att påven skulle göra?
 1. Sluta skriva böcker.
 2. Flytta tillbaka till Rom.
 3. Resa till Jerusalem.
4. Vad var ovanligt med Birgittas uppenbarelser?
 1. Hon skrev dem på latin.
 2. Hon talade bara om bön i dem.
 3. Hon kritiserade även mäktiga män i dem.
5. Var dog Birgitta, och vart fördes hennes kropp sedan?
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Birgitta fick åtta barn.
 2. Birgitta lärde sig att måla under sin tid i Rom.
 3. Birgitta helgonförklarades medan hon levde.
7. Birgitta reste till Rom trots att resan var lång och farlig. Vad säger det om henne som person?
8. Klostret i Vadstena invigdes 1384, men Birgitta dog 1373. Vad kan man förstå av detta?
9. Förklara med egna ord vad ett "skyddshelgon" är.
10. Varför kan man säga att Birgitta var modig? Ge minst ett exempel från texten.

Facit

- 1.
- 1.
- 1.
- 1.
- Exempel på svar: Hon dog i Rom, och hennes kropp fördes därefter hem till Sverige och begravdes i Vadstena.
- ja
 - det står inte i texten
 - nej (hon förklarades som helgon först 1391, efter sin död)
- Exempel på svar: Det visar att hon var modig, envis och beredd att offra mycket för sin tro.
- Exempel på svar: Att Birgitta aldrig själv fick se klostret färdigt; det byggdes klart efter hennes död.
- Exempel på svar: Ett helgon som man ser som en särskild beskyddare för ett land eller område.
- Exempel på svar: Hon vågade kritisera kungar och påvar och säga att de levde fel, och hon gjorde en farlig resa till Rom.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar ett tema om medeltiden, kvinnors roll och religionens makt. Lyft gärna hur ovanligt det var att en kvinna offentligt kritiserade makthavare, och koppla till att mod och övertygelse kan se olika ut i olika tider.

Diskussionsfrågor

- Birgitta vågade säga sin mening till mäktiga personer. När är det viktigt att våga säga sanningen, även om det är svårt?
- Hon lämnade ett bekvämt liv för sin tro. Vad skulle få dig att förändra ditt liv helt?
- Vet du om något helgon eller någon viktig religiös person från ett annat land? Berätta.
- **Skriv (4–5 meningar):** Beskriv en person som du tycker är modig. Vad gör eller gjorde personen, och varför beundrar du den?

Källor och faktagranskning

- Heliga Birgitta – Wikipedia (sv.wikipedia.org/wiki/Heliga_Birgitta)
- Bridget of Sweden – Encyclopaedia Britannica (britannica.com/biography/Saint-Bridget-of-Sweden)
- Birgitta Birgersdotter – Svenskt Biografiskt Lexikon (sok.riksarkivet.se/Sbl/Artikel/18245)
- Heliga Birgitta – Historiska museet (historiska.se)

- [St. Bridget of Sweden – Catholic Encyclopedia \(newadvent.org/cathen/02782a.htm\)](https://www.newadvent.org/cathen/02782a.htm)

Faktagranskad i juni 2026. Birgitta Birgersdotter ("Heliga Birgitta") föddes omkring 1303 i Uppland (sannolikt på Finsta gård) och dog den 23 juli 1373 i Rom. Hon gifte sig som ung med Ulf Gudmarsson och fick åtta barn, bland dem Katarina av Vadstena. Efter makens död (1344/1346) levde hon ett asketiskt liv vid Alvastra kloster och reste omkring 1349 till Rom. Hon grundade Den helige Frälsarens orden (Birgittinorden); klostret i Vadstena invigdes 1384, efter hennes död. Hennes "Himmelska uppenbarelser" (Revelationes coelestes) spreds vida. Hon helgonförklarades den 7 oktober 1391 av påve Bonifatius IX och är ett av Europas skyddshelgon. Osäkerhet: det exakta födelseåret (cirka 1303) och makens dödsår (1344 eller 1346) anges något olika i källorna.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.